



Een rubriek waarin sportarts mevrouw drs M.G.C. van Rooijen, zelf ook schutter, medische aangelegenheden behandelt in relatie tot de schietsport

Classificatiekeuringen in de schietsport (voor gehandicapten)

Achtergrond

Bij alle sporten zijn er spelregels gemaakt om het sporten zo eerlijk mogelijk te laten verlopen. Zo zijn er in de schietsport verdelingen in verschillende categorieën, zoals Veteranen, Senioren en Junioren (en dames of heren) en verschillende klassen op basis van het prestatieniveau. Verder zijn er dopingregels, bedoeld om de sport 'schoon' en eerlijk te houden en om gezondheidsrisico's te beperken.

Voor gehandicapte sporters kunnen er lichamelijke en/of geestelijke beperkingen zijn, waardoor het deelnemen in de valide sportonderdelen een zodanig oneerlijke concurrentie oplevert, dat zij bij voorbaat al onderaan de scorelijst zullen eindigen. En dat kan nogal demotiverend werken, het plezier in de sport en het samen bezig zijn behoort

lijkelijk belemmeren. In feite is er dan ook geen eerlijke competitiekans. Daarom zijn er ook regels (reglementen) opgesteld, om sportdeelname door mensen met een beperking zo goed mogelijk te bevorderen. Ook voor de schietsport zijn daarvoor door het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) regels opgesteld. Die regels zijn te vinden op hun website onder IPC Shooting (www.paralympic.org/Shooting/Rules). Door de KNSA zijn deze regels naar de KNSA-disciplines vertaald of aan de Nederlandse situatie aangepast en opgenomen in het KNSA Schiet- en Wedstrijdreglement deel X (Gehandicaptenreglement) zoals gepubliceerd op de KNSA-website (Ledeninformatie/Statuten en Reglementen).

Gehandicapte c.q. mindervalide sport-schutters worden vervolgens ingedeeld in

classificaties (zoals SH1, SH2 of SH3) waarvoor zogenaamde specificaties zijn opgesteld door het IPC. Een classificatiekeuring wordt uitgevoerd om te bekijken of er een zodanige beperking is bij een schutter dat schieten binnen een IPC-discipline nodig is of dat er met een dispensatie binnen de valide schietsportdisciplines kan worden deelgenomen.

Dispensatie

Daar waar er sprake is van een beperking zonder dat daarvoor specifieke IPC- en/of KNSA-regels zijn terug te vinden, kan het nodig zijn om door het Nederlands Classificatiepanel of door de "sportarts-Classifier Aangepaste Schietsport" te laten beoordelen of er een dispensatie kan worden verleend. Aanvragen daarvoor moeten worden ingediend via het Classificatie Instituut bij Onbeperkt Sporten (voorheen: Gehandicaptensport Nederland).

De foto laat het opmeten van het doorzakken van de rolstoelrugleuning ('slack') zien, indien zo'n leuning bij te weinig rompstabiliteit mag worden gebruikt. Bij teveel ruimte (> 8 cm) wordt het een leunstoel en dat is niet de bedoeling

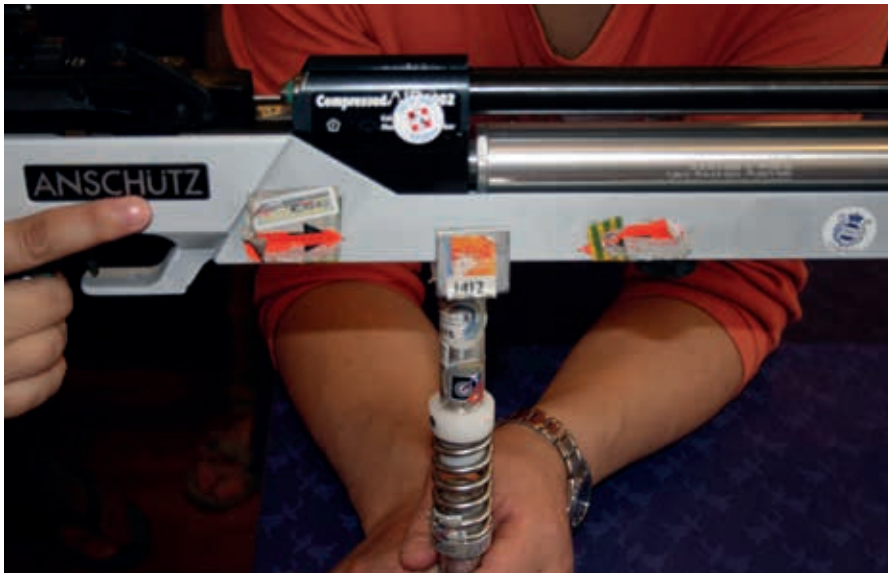


De classificatiekeuring; hoe gaat dat?

Aanmelding bij het Classificatie Instituut
Om als sportschutter in een IPC-categorie ingedeeld te kunnen worden is het nodig een classificatiekeuring te ondergaan. In Nederland is daarvoor het Classificatie Instituut aangewezen. Het Classificatie Instituut organiseert een dag waarop een aantal classificaties achter elkaar worden gepland, en draagt verder zorg voor logistieke en financiële afhandeling.

Classificatiepanel

De beoordeling van een classificatie wordt uitgevoerd door een door het IPC opgeleid classificatiepanel, bestaande uit een arts of fysiotherapeut met kennis en expertise van de sportzorg en/of revalidatiezorg en van de te keuren sport, en een technisch classifieer,



De veer moet onder het balanspunt van het geweer worden geplaatst, tussen de pijlen van +, - 5 cm

met een achtergrond in de desbetreffende sport (bijvoorbeeld een jurylid). In Nederland maak ik, samen met Ferrol van Hoeven, deel uit van dit panel.

De IPC-classificatie voor schietsport

De normen voor het vaststellen van een classificatie gaan uit van functionele mogelijkheden van iemand en niet van de aandoening die iemand heeft. Waarbij het bij de keuring natuurlijk wel belangrijk is om te weten wat de basis van de beperking is. Gaat het bijvoorbeeld om een spierziekte of om een dwarslaesie? Pijn is overigens geen classificatiecriterium. Pijn wordt buiten beschouwing gelaten, omdat dat niet goed objectief te beoordelen is, en door medicatie, training, psychologische factoren en belastbaarheid te beïnvloeden is. Het gaat er bij de classificatiekeuring om wat iemand wel of niet kan. Kan iemand staan of niet? Wat voor aanpassingen zijn er aan een rolstoel nodig? Hoe is

de actieve stabiliteit van de romp; hoe zijn de opvangreacties met de romp? Is iemand in staat het gewicht van een pistool of geweer te tillen? Kan iemand het schijventransport of de elektronische baan bedienen? Heeft iemand hulp nodig voor het laden, of voor de schijvenwissel? En, als het wat moeite kost, zijn actieve stabiliteit, kracht en krachtuit-houdingsvermogen trainbaar? Want ook vermoeidheid bij een slechte conditie is geen criterium. Is het een optie met een ander wapen met een betere balans te gaan schieten? Of zijn er toegestane aanpassingen nodig aan het wapen? Dit zijn allemaal factoren die worden onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze factoren wordt besloten in welke klasse een schutter wordt ingedeeld. Vervolgens zal bij deelname aan een internationale wedstrijd deze classificatiekeuring door een internationaal panel ook nog worden gecontroleerd.

De praktijk van de classificatiekeuring in Nederland

Als een sporter zich heeft aangemeld en vervolgens wordt uitgenodigd voor een Classificatiekeuring, is het nodig dat de sporter informatie van de behandelend arts en/of fysiotherapeut, de volledige schietuitrusting en een identiteitsbewijs meeneemt. Een begeleider mag ook mee. In principe is de voertaal voor classificaties Engels, maar in Nederland zullen we dat in het Nederlands doen.

De informatie van de behandelend arts kan een uittreksel zijn uit het dossier bij de huisarts en de huisarts kan dat op print aan de sporter meegeven. Ook de informatie van medisch specialisten, zoals bijvoorbeeld de revalidatiearts, staat daarin. De huisarts kan samen met de sporter kijken welke informatie voor de keuring van belang is, en alleen die informatie verstrekken.

Bij de keuring worden de persoonsgegevens gecontroleerd, wordt er ten behoeve van de IPC-registratie een foto van het gezicht genomen en zullen er te anonimiseren foto's worden genomen van schiethouding en/of eventuele wapenaanpassingen. Die laatste foto's kunnen dan eventueel anoniem en bewerkt worden gebruikt als lesmateriaal voor trainers/coaches, juryleden en classificiers, maar zijn tevens bedoeld om de juistheid van een voorlopige classificatie nog eens te kunnen beoordelen, zodat er uiteindelijk een goed gefundeerd oordeel wordt gegeven. Dit wordt uitgelegd en besproken. De sportarts begint, na de identificatie, met het afnemen van een medische anamnese. Dat betekent dat ik vragen stel over de medische voorgeschiedenis, medicijngebruik, roken, alcoholgebruik, lichamelijke en psychische klachten, over wat iemand wel en niet kan, in het dagelijks leven, bij werk en/of opleiding, bij sport en om welke beperkingen het gaat. Daarmee kan ik een inschatting maken van de functionele mogelijkheden en de aandachtspunten tijdens het lichamenlijk onderzoek en de testen.

Dan volgt een medisch lichamenlijk onderzoek, gericht op het beoordelen van de functionele mogelijkheden van de sporter, gericht op schietsport. Dat betekent dat ik beoordeel of en hoe iemand kan staan, rekening houdend met functionele mogelijkheden en beperkin-

Hoofddeling van classificaties:

- SH1: zittend of staand, met functionele beperkingen van de onderste extremiteit (been met bekkengordel) of rompdysfunctie
- SH2: bovenste extremiteit (arm met schoudergordel) dysfunctie
- SH3: slechtziend *

* *De classificatie voor SH3 wordt vastgesteld door een oogarts, voorafgaand aan de wedstrijd en deze categorie wordt dus op een andere manier beoordeeld dan de in dit artikel beschreven classificatiekeuring*

Nadere onderverdeling (subklassen):

- A, B, C: definieert de hoogte van een eventuele rugsteun
- a, b: definieert de sterkte van een veer voor geweerchutters met een dysfunctie van de bovenste extremiteit
- bij "speciale opmerkingen" kunnen bijvoorbeeld aantekeningen worden gemaakt van epilepsie met vermelding van de laatste aanval (op basis van een brief of verklaring van de behandelend arts) en van eventueel benodigde hulpmiddelen.



Een kunsthand mag het geweer niet kunnen omklemmen. De foto laat een deel van het beoordelen van de schiethouding zien. Een collega-arts houdt de veer vast

is het dan mogelijk om (met hulpmiddel) in de valide KNSA-disciplines mee te doen. Er is in dat geval geen sprake van "voordeel" of oneerlijke concurrentie ten opzicht van de valide sportschutters, aldus het panel. Met als uiteindelijk doel: met plezier, naar vermogen, samen deelnemen aan wedstrijden!

Na afloop van de definitieve keuring is het mogelijk dat er adviezen worden gegeven met betrekking tot bijvoorbeeld training en hulpmiddelen. Dit doen wij als extra service voor de sporter, juist omdat vaak blijkt dat daarmee het sporten makkelijker en leuker kan worden. Dit is geen vast onderdeel van de keuring en hoort er internationaal niet bij. Meer informatie is te verkrijgen bij de KNSA, IPC-shooting en het Classificatie Instituut te Bunnik.

Ria van Rooijen,
Sportarts KNSA en lid Classificatiepanel IPC

gen. Bij sommige neurologische problemen is bijvoorbeeld het uithoudingsvermogen in het staan beperkt en niet goed trainbaar. Als staan niet mogelijk is, wordt gekeken naar hoe iemand kan zitten, hoe is de rompbalans en stabiliteit? Hoe goed zijn transfers mogelijk van rolstoel naar onderzoeksbank? Op de onderzoeksbank wordt een onderzoek gedaan naar zitstabiliteit en rompfunctie, vervolgens worden armen en benen getest op mobiliteit en kracht en neurologische aansturing. Daarbij ben ik alert op de kwalitatieve en kwantitatieve uitvoering, met de IPC-eisen en met de schietsport in het achterhoofd.

Vervolgens wordt de beoordeling in de volledige schietuitrusting met wapen, gedaan door sportarts en technisch classifieer. Sportarts en technisch classifieer overleggen even of ze beiden tot hetzelfde oordeel zijn gekomen. Afgesloten wordt dan met het toekennen van de classificatie. Ook wordt aan de betrokkene uitleg verschaft waarom tot dat besluit is gekomen. Hiermee is in feite de classificatiekeuring afgelopen. Het Classificatie Instituut zorgt voor de verdere administratieve afhandeling.

Het kan voorkomen dat een sporter onvoldoende ernstige beperkingen heeft maar wel hulpmiddelen nodig heeft die verboden zijn

conform de ISSF-reglementen, zoals bijvoorbeeld voor een pistoolschutter orthopedische schoenen die de enkel omsluiten. In dit soort gevallen kan het classificatiepanel geen IPC-classificatie toekennen (men is 'non-eligible'), maar daarvoor wel een dispensatie verlenen. Dispensatie wil in dat geval dan zeggen dat de schutter het "hulpmiddel" wel mag gebruiken tijdens de wedstrijd. Met die dispensatie

Een voorbeeld van een op maat gemaakte orthopedische schoen die door de keuringsarts wordt bekeken, evenals de voet die erin gaat

